

E. Meyers foredrag om syerskeuddannelse ved Dansk Kvindesamfunds Københavnerkreds

Taler

E. Meyer
Syerske

Sted

København

Naar Dansk Kvindesamfund har indbudt til et offentligt Møde i Aften, er Hensigten dermed nærmest at vække Interessen for et Foretagende, hvis Forberedelse i flere Aar har beskæftiget Bestyrelsen. Tanken om at oprette en Fagskole for Syersker er vakt ved de Undersøgelser af Syerskernes Kaar, som er paabegyndte ved Kvindesamfundets Initiativ, og som har været ledede af Protokolsekretær *Sveistrup*, hvis Undersøgelsers Resultat paa nogle væsentlige Omraader foreligger i hans interessante og oplysende Skrift »Syersker«.

Mødet i Aften er dog ikke alene sammenkaldt for at gøre Propaganda for Foretagendet, men ogsaa for at fremkalde en Diskussion. Idet vi nu forhaabenlig staa nær ved Tidspunktet for Skolens Oprettelse, er det af stor Vigtighed for os at høre sagkyndige og fagkyndige Udtalelser om Sagen. Vi har haabet at der i denne Kreds vil findes Mænd og Kvinder, som baade i pædagogisk og faglig Henseende vil kunne give Raad og Vink med Hensyn til Foretagendets Indretning, der vil kunne blive af Betydning for dets Vækst og Fremgang. Naar jeg taler om den faglige Indsigt, maa jeg særlig fremhæve, at Skolen hører til de Institutioner, der i social Henseende har den Betydning, at de kan interessere baade Arbejdsgivere og Arbejdere. Begge disse Klasser maa hver for sig ønske den Fremgang, men paa den anden Side kan hver af dem have sit Syn paa Enkelthederne i den, sit særlige Fagstandpunkt og sit særlige *Fagkendskab*. Det vil derfor være særlig nyttigt for os at modtage Raad og Vejledning fra begge Sider, og jeg haaber, at de begge maa komme til Orde i Aften.

Om Forarbejderne har jeg lidet at melde. Efter at Kvindesamfundet for et Par Aar siden havde nedsat et Udvalg til Sagens Behandling, maatte dette først og fremmest beskæftige sig med Tilvejebringelsen af de nødvendige Pengemidler. Kalkulationer og Overslag gav det Resultat, at hvis man fik en Sum af 10,000

Kroner, vilde Skolen kunne holdes i Gang i to Aar, og efter den Tid maatte det haabes, at Salg af Skolens Arbejder i Forbindelse med en eventuel offentlig Understøttelse vilde være tilstrækkelige til at sikre dens Eksistens for Fremtiden, naar den iøvrigt mødte den Interesse fra Elevers Side, som gav dens Eksistens Grundlag og Berettigelse. Man henvendte sig til forskellige med det Formaal at de skulde støtte Udvalgets Opfordringer om Pengehjælp, og man opnaaede, at en Kreds af ansete Mænd og Kvinder med Interesse for det tilstræbte sociale Formaal støttede Opfordringen med deres anbefaling. Det Resultat, der opnaaedes, blev dog foreløbig ikke saa stort som ventet. Den hidtil indsamlede Sum er kun henimod 4000 Kroner, men vore Overvejelser har dog ført til, at vi mener os berettigede til selv med dette beskedne Beløb at tage fat paa Sagen. Før jeg gaar nøjere ind paa denne, kan jeg ikke undlade at omtale et Par af vore første Medarbejdere, hvis Savn vi nu meget beklage. Gehejmeraadinde *Finsen*, som i Begyndelsen med stor Interesse omfattede Sagen, saa sig nødsaget til at trække sig tilbage paa Grund af Sygdom. Et andet Medlem af Udvalget, hvis Deltagelse var af stor Værdi var Fru *Anna Nielsen*, Formand for Herreskrædernes Fagforening. Ikke alene satte vi stor Pris paa hendes Arbejdsiver, Dygtighed og Offerberedvillighed, men ogsaa den Omstændighed, at hun selv var Arbejderske og stod i saa nær Berøring med sine Fagfæller, med dem, som Foretagendet skal virke for, var af stor Betydning for os andre, der hørte til andre Samfundsklasser. Det var derfor et smærteligt Tab for os, da hun blev os berøvet ved Døden.

Jeg skal nu søge i Korthed at angive Foretagendets Formaal. Da der rundt omkring i de forskellige Lande findes Foreninger, der gaar ud paa at fremme Undervisningen i kvindeligt Haandarbejde, men som iøvrigt arbejder for meget forskelligartede Formaal, vil jeg gerne præcisere, at saadanne Foretagender i Grunden falder i tre Grupper. Der er de Skoler, der tager nærmest Sigte paa Kvindens Dygtiggørelse til den huslige Gerning, og hvor Undervisningen i Haandgerning er et Led i den almindelige Bestræbelse for dette Formaal. Herhen maa nærmest henregnes de fleste Skoler, som er stiftede af forskellige »Frauervereine« og »Frauerverbände«, i Tyskland, i Svejts og andre Steder. Det Maal, som dér arbejdes for, maa herhjemme nærmest være Genstand for de Bestræbelser, der fører til Oprettelsen af kommunale Fortsættelsesskoler og til udvidet Undervisning i forskellig kvindelig Husgerning i Kommuneskolerne.

Dernæst er der foreninger, hvis væsenligste Formaal er i Almindelighed at fremme Kvindernes Dygtiggørelse i Haandarbejder. Som Eksempel herpaa kan man nævne »Handarbetets Vänner« i Sverig og lignende Foreninger i Norge;

herhjemme er lignende Bestræbelser i den senere Tid ogsaa komne frem. Endelig er der de Skoler, hvis Formaal er at fremme den specielle Fagdygtighed hos de Kvinder, der har gjort Haandarbejdet til deres Livserhverv. Det Foretagende, der er Genstand for vor Forhandling i Aften, hører udelukkende til den sidste Gruppe. Formaalet dermed er udelukkende at hjælpe til at udvikle Fagdygtigheden hos Syerskerne, hos den egenlige Arbejderstand. Forsaavidt Fagskolen for Syersker skal betragtes som et Led i en almindelig Bevægelse i Tiden, da er det den, hvis Formaal er at fremme Fagkundskaben og den tekniske Dygtighed hos Arbejderstanden gennem Skoleundervisning.

Denne Bevægelse er almeneuropæisk. I England, i Tyskland, i Frankrig, Svejts og andre Lande har den udviklet sig. De Skoler, Bevægelsen har skabt, har antaget to Hovedformer. Den ene kan kaldes den franske eller parisiske. Det er Skoler — dels rent private og dels kommunale eller understøttede af Kommunalstyrelsen — der danner en Art Fortsættelse af Børneskolerne. De meddeler Undervisning i forskellige Haandværksfag, for Kvindernes Vedkommende særligt i Skrædersyning, væsentlig Dameskræderi og for øvrigt for begge Køns Vedkommende navnlig i Tegning, Maling og i det hele i Grundlaget for saadanne Fag, som man plejer at sammenfatte under Begrebet Kunstindustri. De er af ældre Oprindelse, men udviklede og udvidede i den nyere Tid, og det er vistnok i Overensstemmelse med Sandheden, naar man i Omtalen af dem træffer Udtalelser om, at de i en væsentlig Grad har medvirket til at opretholde den høje Stilling, som Frankrig i vore Dage er i Stand til at hævde paa Kunstindustriens Omraade. Man kunde vel tilføje, at mange franske kunstindustrielle Arbejders forholdsvist gunstige Livsvilkaar for en Del skyldes Skolen. Den anden Hovedform er Fagskolerne i snævrere Forstand, de Skoler, der indskrænker sig til et enkelt bestemt Fag, som altsaa kun uddanner Elever til en enkelt bestemt Erhvervsvirksomhed. De forskellige Skoler af denne Art virker jo for Elever af højst forskellige Samfundsklasser. Herunder falder jo meget forskelligt — lige fra de polytekniske Læreranstalter og de kostbareste tyske Handelsakademier, der vel nærmest søger deres Elever blandt de unge Mennesker af Handelsaristokratiets Familier, og til Fagskoler for simple Haandarbejdere. Saadanne Skoler kommer efterhaanden op overalt. Mærkeligt nok er blandt de tyske Stater Prøjsen, der ellers roser sig af sit Undervisningsvæsen, den Stat, hvor Bevægelsen gaar langsomst. Hovedsageligt træffer man dem naturligvis i de store Industricentrer, navnlig i saadanne Lande og Kommuner, hvor en enkelt stor Industriegren spiller en dominerende Rolle. Som Eksempel kan nævnes Uhrmagerskolerne i Svejts og Væverskolerne i

Bayern. Som et af de største Fortrin ved disse Skoler fremhæves det, at de under dygtig Ledelse navnlig medvirker til, at Industrien ikke staar stille, idet Skolerne gaar i Spidsen med Hensyn til at prøve alle ny Opfindelser og Forbedringer i Virksomheden.

Ogsaa her i København maa Bevægelsen siges at have slaaet Rod, om den end trænger til en langt videre Udvikling, før den tilfulde har naaet sit Maal. For ikke at tale om de forskellige Handelsinstituter skal jeg først og fremmest minde om den mere omfattende Institution »Det tekniske Selskabs Skole«, hvis store Virksomhed jeg tør forudsætte almindelig bekendt for mine Tilhørere, og dernæst skal jeg af mere specielle Skoler nævne: Tegneskolen for Kvinder, Uhrmagerskolen, den af Foreningen for Boghaandværk dannede Fagskole og endelig, som den Skole, hvis Formaal er mest beslægtet med vort, og hvis Indretning ogsaa i flere Retninger maa formodes at kunne danne et Forbillede for os, Skomagerskolen, hvis Bestyrelse med stor Velvilje har stillet sine Erfaringer til Udvalgets Raadighed.

At Fagskolen i Nutiden kommer frem i saa stort Omfang er noget, der staar i Forbindelse med Tidens hele økonomiske Udvikling, og det maa formodes, at Bevægelsen vil tiltage, jo mere denne Udvikling fæstner sig. Udtrykt i største Korthed betyder Udviklingen en Overgang fra Haandværk til Storindustri. Her er ingen Anledning til at komme ind paa denne Overgangs Aarsager eller dens almindelige Følger. Kun saa meget maa jeg antyde, at den har været et af de væsenligste Grundlag for Produktionens uhyre Vækst og for Samfundet rigeligere og billigere Forsyning med Fornødenhedsartikler, og at den endelig bundes i naturlige Aarsager, som vi ikke kan forandre, deriblandt ikke mindst den Forandring i Tekniken, som vort Aarhundredes naturvidenskabelige Opfindelser har ført med sig. Heraf bliver Følgen, at hvad Mening man end gør sig om Udviklingens sociale Følger, maa man dog i Hovedsagen tage den, som den er. Det nytter ikke at sætte sig imod den. Ethvert Forsøg paa at skrue Udviklingen tilbage, paa at gaa bort fra Storindustrien paa de Omraader, hvor den ifølge Sagens Natur har sejret, for at tvinge disse Virksomheder tilbage i det lille Haandværks Form, vilde for det første være et Forsøg paa at bortkaste alle de nationaløkonomiske Fordele, som Udviklingen har bragt os, men for det andet vilde det være et ganske ørkesløst, et ganske umuligt Foretagende. Men overfor de store sociale Farer, som Udviklingen fører med sig, maa det blive Samfundets Sag at træffe de Foranstaltninger, der kan iværksættes paa den nuværende Produktionsmaades Grundlag. Man maa stræbe efter at skabe Institutioner, der

kan afhjælpe de sociale Ulemper, og som under ny og tidssvarende Former kan erstatte de Goder, der med Udviklingen er gaaet tabt. Blandt de utvivlsomme Tab, der maa registreres, spiller den gamle Lærlingeuddannelses Undergang en væsentlig Rolle. En Faguddannelse af samme Art som den, Lærlingene modtog i de gamle Haandværksbedrifter, kan selvfølgelig ikke eksistere indenfor Storindustriens Ramme. Den forudsætter et helt andet Forhold mellem Mester, Svend og Lærling end det, der kan eksistere mellem Fabrikanten og Arbejderne, og den forudsætter fremfor alt en Bedrift, hvor Arbejdets Deling ikke er drevet saa vidt, at hver enkelt Arbejder kun har sin lille Gren af Arbejdet, som han stadig maa passe uden at faa noget Overblik over hvad der iøvrigt foregaar. Men naar Lærlingeuddannelsen og for en stor Del Svendeuddannelsen paa mange — selvfølgelig ikke paa alle — Omraader falder bort, uden at noget andet træder i Stedet, saa maa Følgen nødvendigvis blive den, at det gaar tilbage med Fagdygtigheden. Og det Land hvor der ikke paa anden Maade gøres noget for at bevare og udvikle Fagdygtigheden, bliver svækket i Konkurrencen med andre Lande; dets Arbejders ringere Dygtighed foraarsager, at deres Arbejde giver et ringere Udbytte, og dette vil atter paa Grund af Konkurrenceforholdene have Tilbøjelighed til at trykke Lønningernes Niveau ned. Der er herhjemme - som andre Steder — fremkommet Bestræbelser for at forbedre Lærlingeforholdene, for at fremkalde en virkelig Lærlingeuddannelse og forhindre, at de Børn eller unge Mennesker, der antages under Navn af Lærlinge, bliver misbrugte som Arbejdere i Stedet for at lære noget. Paa adskillige Punkter er disse Bestræbelser meget anerkendelsesværdige; der er jo vedblivende ikke faa Bedrifter, der paa Grund af deres særlige Natur under alle Omskiftelser vil bevare mange af det mindre Haandværks Karaktertræk; men det er langt fra paa alle Omraader at man kan naa frem ad denne Vej. Det kan ikke nytte at lukke Øjnene for den Kendsgerning, at saa overordenlig mange Nutidsbedrifter aldeles ikke lader sig tvinge ind under Former, der giver Plads for en virkelig Lærlingeuddannelse. I saadanne Tilfælde frembyder der sig neppe nogen anden Udvej end Fagskoler, naar man vil gøre det muligt for Fagets Arbejdere at opnaa en Uddannelse, der strækker sig videre end til den rent mekaniske Færdighed, som kan erhverves ved stadig Udførelse af det underordnede og ensformige Arbejde, som man straks ved sin Indtræden i Virksomheden bliver sat til.

Om nu Organisation af saadanne Fagskoler maaske er en Opgave, der rettelig burde paahvile det offentlige — Stat eller Kommune eller begge i Forening — er et Spørgsmaal, som der ikke her er Anledning til at komme ind paa. Meget taler jo derfor; ikke mindst Analogien med Statens Virksomhed paa beslægtede

Omraader: Landbohøjskolen, den polytekniske Lærestalt o. s. v. Men saa meget er vist, at selv om man mener, at Udviklingen vil føre til, at det offentlige engang i Fremtiden optager Sagen som sin, saa er det dog i alt Fald det private Initiativ, der maa gøre Begyndelsen. Den Slags Ting udvikler sig ikke ved, at man med Hænderne i Skødet venter paa, at det offentlige skal træde til, og ved de tidligere nævnte københavnske Skoler har dette da heldigvis heller ikke være Tilfældet. Det har været private Mænd, som med Iver og Interesse for Sagen har kastet sig selv i Breschen for den. Det private Initiativ har ofte en Friskhed og Kraft, som den offentlige Virksomhed savner. Det egner sig bedre til at være Banebryder for Tidens ny Tanker - saa kan det offentlige ofte bagefter tage dem op til videre Behandling.

Det private Initiativ kan være af dobbelt Art. Det kan være de interesserede selv, der alene uden Bistand fra andre tager fat — i det foreliggende Tilfælde altsaa nærmest Arbejderne selv, der stifter Skoler. I alle de Tilfælde, hvor dette kan ske, er det vistnok det heldigste, men det forudsætter en ikke ringe Udvikling og fremfor alt en tilstrækkelig økonomisk Basis. Hvor denne mangler, vil det være nyttigt og nødvendigt, at andre træder hjælpende til. Manglen af den økonomiske Basis er desværre i højeste Grad tilstede hos en stor Del af de Arbejdere, for hvilke det Foretagende, til hvis Drøftelse vi i Aften er samlede, skulde virke — hos de Kvinder, der i København ernærer sig ved Syarbejde.

Og ved denne Betragtning føres vi lige ind i det, der maa være Hovedspørgsmaalet: Er der — naar man overhovedet erkender Betydningen af Fagskoler — nogen særlig Grund til netop at oprette en saadan for Syersker. Paa et saadant Spørgsmaal kunde man til en vis Grad nøjes med at svare: Ja, for dem, som for saa mange andre, og da enhver nærmest har Anledning til at sørge for sine, er det naturligt, at Dansk Kvindesamfund sørger for Kvinderne d. v. s. for det Erhverv, som omfatter den saa langt overvejende Del af de arbejdende Kvinder. Saa maa andre — Foreninger eller Enkeltpersoner — tage Sagen op for de Grupper, hvis Interesser de er satte til at vogte. Jeg tror, at der i denne Betragtning vilde ligge en tilstrækkelig Begrundelse. En Forening, hvis Formaal det er at værne om Kvindernes Interesser, og som har indset, at Kvindernes Adgang til Erhverv og deres Dygtiggørelse i de Arbejdsfag, som de ifølge deres særlige Anlæg overhovedet egner sig til at tage fat i, altid maa spille en Hovedrolle i Arbejdet for Kvindesagen, en saadan Forening maa med Nødvendighed gribe Tanken om et Foretagende, der gaar ud paa at hævde og fremme Kvindernes Dygtighed i et Arbejde, hvori de fra de tidligste Tider har

været virksomme.

Men jeg tror iøvrigt ikke, at Sagen behøver dette Forsvar. Der er Grunde nok, som peger hen paa, at hvis man overhovedet anerkender Fagskolernes Berettigelse, saa er her et Omraade, hvor deres Nytte — ja, man kan godt sige deres Nødvendighed — er ganske særlig iøjnefaldende. Et væsentligt Symptom paa, at Trangen er til Stede, er naturligvis den Omstændighed, at den føles af de Parter, som selv er nærmest interesserede i Sagen. Og dette er i højeste Grad Tilfældet. Ikke alene er der hos mange af dem, der beskæftiger Syersker, en udbredt Følelse af, at en større Fagdygtighed vilde kunne hæve Industriens Niveau og paa adskillige Punkter gøre den mere modstandsdygtig overfor Udlandets Konkurrence; men hvad der er nok saa vigtigt — og i høj Grad paaskønnelsesværdigt — er den Omstændighed, at den samme Følelse i saa stort Omfang er til Stede hos Syerskerne selv. Under den før omtalte af Hr. Sveistrup udførte Undersøgelse af Syerskernes Kaar fremkom der fra disses Side oftere Udtalelser om, at den ringe Uddannelse var en medvirkende Aarsag til de vanskelige Kaar, og at det under de forhaandenværende Forhold for de allerfleste Arbejdersker var umuligt at opnaa en bedre Uddannelse.

Betragter vi Sagen nøjere, vil vi ogsaa let se, at der ikke er faa Grunde, der giver Anledning til særlig at beskæftige sig med Syerskernes Forhold. Alene det overordenlig store Antal er jo en tilstrækkelig Grund. Et Arbejdsfag, der her i København allerede i 1890 beskæftigede et Antal af ca. 9000 Arbejdersker, indtager en saa dominerende Stilling blandt samtlige Fag, at dets Medlemmer alene af denne Grund har et særligt Krav paa Opmærksomhed. Og hertil kommer, at Faget, foruden at være det talrigste, hører til dem, hvis Lønnings- og Arbejdsvilkaar er de sletteste her i Byen. Efter Sveistrups Opgørelse, som i sin Helhed viser en god Overensstemmelse med Resultaterne af andre Undersøgelser paa samme Omraade, kan Gennemsnitslønnen for samtlige de Arbejdersker, der er inddragne under hans Undersøgelse, sættes til omtrent 340 Kr. aarlig, og de Klasser af Syersker, hvis Arbejde hører til det bedstlønnede, tjener gennemsnitlig neppe mere end ca. 380 Kr.

Og denne Løn tjenes for de fleste paa den Maade, at de som Regel har en lang Arbejdsdag; for nogle er Arbejdstiden — særlig paa de travle Tider af Aaret — endogsaa saa lang, at den maa siges langt at overstige hvad et normalt Menneske uden alvorlig Skade for sin Sundhed kan paatage sig. At der er mange Grunde til disse uheldige Arbejdsforhold, er jo ganske vist utvivlsomt. En af de vigtigste er

sikkert den, at der er saa faa Næringsveje, hvortil Adgangen for Kvinder staar aaben paa lige Vilkaar med Mændene, og at der altsaa paa Grund af det store Antal Kvinder, som er nødsagede til at søge selvstændigt Arbejde for at kunne eksistere, altid vil være en altfor rigelig Tilgang til de Fag, som staar dem aabne, og derfor ogsaa særligt til Syarbejdet. Men man kan ikke lukke Øjnene for den Kendsgerning, at en væsenlig Grund til de slette Arbejdsvilkaar ogsaa maa søges i den Omstændighed, at saa mange af de unge Kvinder, der giver sig til at ernære sig som Syersker, begynder uden at have lært noget og ikke faar nogen ordenlig Undervisning, efter at de er begyndt at arbejde. De sættes f. Eks. i Herreskræderfaget straks til at foretage det simpleste Arbejde, Sømmensyning og lignende, og da deres Tid gaar med at gøre dette, ser og lærer de ikke noget andet. De vedbliver ofte dermed hele deres Liv igennem og naar derfor aldrig op til de Lønningssatser, der betales for det mere kunstige, vanskeligere Arbejde. Det kan under de nuværende Forhold ikke være anderledes. Fordringen om en egentlig indgaaende Fagundervisning paa Værkstederne, Systuerne eller i Hjemmet lader sig ikke opstille med Udsigt til Resultat. En grundig Undervisning — saaledes som den efter det foran udviklede kun kan ventes opnaaet igennem Fagskolen — vil derfor først og fremmest have den Virkning, at den for adskillige af de Kvinder, som har virkelige Anlæg for Virksomheden, gør det muligt at beskæftige sig ogsaa med de Dele af Skræderiet, som lønnes med højere Satser end de laveste. Men dernæst vil Fagskoleundervisningen, saafremt det lykkes fra den beskedne Begyndelse, som vort Foretagende repræsenterer, at arbejde den op til at faa en mere indgribende og almen Betydning for Faget, bidrage til ikke ubetydeligt at hæve hele Virksomhedens Niveau herhjemme. Større Dygtighed i Faget vil gøre de Industrier, hvorom der er Tale, mere modstandsdygtige i Konkurrencen, og Industriernes niere blomstrende og mere sikrede Tilstand vil gøre det muligt for de faglærte Arbejdskere, at sikre sig deres Andel af det voksende Udbytte. Det bedre Arbejde vil her som paa saa mange andre Omraader være en vigtig Betingelse for at opnaa den højere Løn — og man kan tilføje den kortere Arbejdstid. Sagen er jo den, at det for adskillige Syersker ikke alene er Lønnens Utilstrækkelighed, der danner den væsenligste Grund til Klage, men at Arbejdsdagens Længde med dens nedbrydende Følger for Helbred og Sindstilstand fortjener nok saa stor Paaagtning. Der gives Kvinder, som er ialtfald nogenledes fornøjede med den Løn, de opnaar — man maa jo ved Sammenligning med mandlige Arbejders Løn erindre, at det som oftest ikke drejer sig om Familjeforsørgere — men hvis Hovedklage gaar ud paa, at de for at opnaa Lønnen maa præstere et overanstrengende, nervesvækkende Arbejde. For dem vilde det være af den

allerstørste Betydning, om hver af deres Arbejdstimer havde en saadan Værdi, at de kunde faa den nuværende Løn ved en Arbejdstid, der svarede mere til Sundhedslærens Fordringer.

For at undgaa en Misforstaaelse, der saa let indsniger sig overfor dem, der arbejder for en enkelt Reform paa et vigtigt Omraade, vil jeg tilføje — overfor de fleste af Tilhørerne er Tilføjelsen forhaabentlig overflødig — at vi selvfølgelig ingenlunde anser Fagundervisningen for at være et Universalmiddel, hvorved alle de uheldige Forhold indenfor Faget kan ophæves. — Jeg har allerede omtalt Overfyldningen i Faget som en medvirkende Aarsag til den bestaaende Tilstand, og en lettere Adgang til andre Erhverv som et af de Midler, der i denne Henseende vil bringe nogen Forbedring. Vi véd endvidere, at der tiltrænges mange andre Reformer, som der ikke her er nogen Anledning til at komme ind paa. Og vi glemmer ikke, hvad der allerede ad andre Veje er udrettet. Enhver, der beskæftiger sig med Syerskernes Kaar, kan f. Eks. ikke undlade at mindes hvad der paa dette Omraade er virket af den fornylig afdøde *L. J. Brandes* og de Mænd og Kvinder, der har arbejdet sammen med ham. Men vi mener at ifølge de anførte Grunde vil en forbedret Fagundervisning være et af de Midler, der kan virke til en ikke ringe Bedring. Endelig véd vi naturligvis meget vel, at det Foretagende, vi kan bringe i Stand, kun er et lille Skridt paa Banen, men vi haaber, at det maa være en Begyndelse, hvoraf noget større og betydningsfuldere efterhaanden kan udvikle sig.

Til Slutning nogle Ord om, hvorledes vi med de beskedne Midler, der staar til vor Raadighed har tænkt os Sagen realiseret i Hovedtrækkene. Den Skole, der tænkes oprettet, maa være en Dagskole. Om en Aftenskole, saaledes som den eksisterer i nogle Fag, kan der paa dette Omraade aldeles ikke være Tale. En Syerske er efter sin daglige Gerning for træt og udslidt, til at hun med noget Udbytte kan deltage i en Sy undervisning. At adskillige Syersker med en paaskønnelsværdig Flid og Udholdenhed deltager i Studentersamfundets Aftenundervisning for Arbejdere eller i anden Undervisning af lignende Natur, er noget helt andet. Netop det, at en saadan Art af Undervisning beskæftiger sig med noget, der er saa fuldstændig forskelligt fra deres daglige Arbejde, giver deres Aand en ny Spændkraft, som bærer oppe under Anstrængelsen. Men selv om man kunde tænke, at beskæftigede Syersker kunde ofre Aftentimer paa Fagundervisning, vilde Vejen være for langsom. Ifald Skolen i en rimelig Tid, f. Eks. et Aar, skal opnaa nævneværdige Resultater, maa den tage Eleverne helt i den Tid, den har dem. Heraf følger først og fremmest, at Undervisningen maa

være gratis, at der ikke kan være Tale om at tage nogen Betaling af Eleverne. I Fremtiden vil der vel kunne naas et Skridt videre. Naar de Midler, der opnaas ved frivillige Bidrag, ved mulig offentlig Understøttelse og ved Salg af de Elevarbejder, der er tilstrækkelig gode til at kunne afsættes, giver et Overskud udover hvad Skolens Drift kræver, vil Overskudet kunne udbetale, som Løn eller Præmier til de Elever, der leverer brugeligt Arbejde. Man har tænkt sig Dagskolen saaledes indrettet, at Eleverne møder om Morgen, gaar hjem nogle Timer i den sædvanlige Middagstid, og saa vender tilbage for at arbejde indtil et passende Tidspunkt af Eftermiddagen eller Aftenen.

Til en Begyndelse paatænkes kun Oprettelsen af en Klasse, i hvilken Undervisningen forestaas af den, der ansættes som Bestyrerinde eller hvad Navn man nu ellers vil give Stillingen. Møder Foretagendet saa den Tilslutning, som der maa haabes paa, faar det de fornødne Pengemidler, og mødes det med Tillid af Arbejderskerne, saa at Elevantallet bliver stort nok, saa vil der blive Tale om at oprette flere Klasser og undervise i flere Fag. I saa Fald maa der foruden Bestyrerinden ogsaa knyttes andre Lærekræfter til Skolen, og der er efter Erfaringerne andetstedsfra Mulighed for at Lærere og Lærere vil kunne finde blandt de flinkeste af Skolens Elever. — Indtil videre vil imidlertid Skolens Held og Fremgang i alt væsentligt bero paa Bestyrerindens Personlighed, og det er derfor i Øjeblikket Udvalgets fornemste Opgave at arbejde paa at findes en Person, i hvis Hænder man med Tryghed kan lægge Ledelsen af Skolen. Hvervet er ikke let, og der maa bydes et anstændigt Vederlag derfor. I Udvalgets Kalkulation over Omkostningerne ved Foretagendet er der derfor først og fremmest taget Hensyn til, at der maa gives Bestyrerinden saadanne økonomiske Vilkaar, at man kan formaa en virkelig Dygtighed til at overtage Hvervet. Lykkes det imidlertid i en nær Fremtid at finde en Bestyrerinde, saa maa Sagen iøvrig siges at være saaledes forberedt, at Skolen kan begynde sin Virksomhed til Foraaret.

Det har været min Hovedhensigt i denne Forsamling at vække en virksom Interesse for Foretagendet. Det kan næppe være undgaaet nogens Opmærksomhed, at det er en Sag, der vil kræve Pengemidler, og det maa vel være tilladt at opfordre enhver, der deler de fremkomne Anskuelser, til i sin Kreds at virke for, at der ydes Bidrag. I hvert Fald haaber jeg, at det er lykkedes at frembringe det Indtryk, at Planen om en Fagskole for Syersker er en Sag, der fortjener at mødes med Sympathi og Velvilje.

Kilde

Kvinden og Samfundet. 10. årg., nr. 9: ss. 165-175. Udg. af Dansk Kvindesamfund

Kildetype

Dokumentation i avis, magasin e.l.

Tags

Foredrag, Kvindebevægelsen

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/e-meyers-foredrag-om-syerskeuddannelse-ved-dansk-kvindesamfunds-koebenhavnerkreds-1894>